

«Я дуже боюсь, щоб некваліфіковані «медіатори» не дискредитували медіацію на самому початку її існування»

■ **Галина ЄРЬОМЕНКО** – керівник Українського Центру Медіації

Розмовляла Христина ВЕНГРИНЯК
«Юридична газета»

• Наскільки популярним зараз є застосування медіації в Україні?

– Відповісти на це питання не так просто, хоча б тому, що медіація – процедура конфіденційна і не всі бажають публічно говорити про те, що мали певний спір. Ми займаємось медіацією не тільки комерційних спорів, а й медіацією в організації, медіацією сімейних спорів. Розвиток медіації у цих сферах має гарну динаміку. Згідно з нашою статистикою, частіше всього застосовується медіація у сімейних спорах і медіація в організації.

• Які сьогоднішні темпи розвитку медіації в Україні?

– Коли два роки тому я оголосила, що буду займатися медіацією в Києво-Могилянській бізнес школі, ніхто не вірив в успіх цього задуму. На сьогодні ситуація кардинально змінилася, до нас на навчання приходять люди за рекомендаціями фахівців і організацій, про які я навіть не чула. Все більше фахівців у різних сферах діяльності починають зазначати, що вони вже надають послуги з медіації. З цих фактів я роблю висновок, що медіація або вже витребувана на ринку, або буде витребувана найближчим часом. Змінюється ситуація і в судах. Український Центр Медіації разом з Дніпровським районним судом м. Києва проводить пілотний проект з впровадження медіації. Ми були дуже здивовані, що нас впустили хоча б на поріг суду, а тому ми дуже вдячні і голові Дніпровського районного суду м. Києва і всім його співробітникам. У ході згаданого

проекту ми можемо прослідкувати як змінюється у позитивному напрямку ставлення до медіації з боку працівників суду. Тобто ми бачимо, що є суди, які на сьогодні віряють в ефективність медіації, відкриті для медіаторів і медіації. Така практика дозволяє нам набувати власний досвід у медіації, допомагати у вирішенні спорів, а також популяризувати ідею серед населення. Цікаво, що Київський господарський суд також проводить пілотний проект з медіації, разом з Радою Європи.

Великі складнощі пов'язані з залученням сторін до медіації. Тому ми назвали стадію запрошення до медіації «фазою зваблення медіацією». Запрошення до медіації треба зробити таким чином, щоб люди самі зрозуміли та побачили переваги медіації. Хочу відзначити, що в результаті власної практики одним з висновків, до яких я прийшла, є те, що направлення на медіацію треба зробити обов'язковим у тих випадках, коли справа дозволяє це робити. Особливо це стосується ситуацій, коли судді дають сторонам час для примирення. У цьому випадку суддя повинен рекомендувати сторонам пройти через процедуру.

Відсутність чинного закону, який би регулював медіацію в Україні не є перешкодою для застосування медіації. Однак мати такий нормативний акт необхідно. У першу чергу закон потрібен для легалізації самого терміну «медіація» і вимог, яким повинен відповідати медіатор. З прийняттям закону, сподіваюсь, будуть створені засади для якісного надання

послуги, а також умови, за яких клієнт може правильно і свідомо підійти до вибору медіатора, а також знімється частина страхів перед невідомим у потенційних учасників медіації.

• Чи існує в Україні така перспектива, що в майбутньому для того, щоб отримати звання «медіатор», необхідно буде пройти відповідні екзамени, мати відповідний досвід роботи та відповідати іншим критеріям?

– Це питання напругу пов'язане з питанням репутації медіації як послуги. Я не думала, що на сході розпрямляє крила, треба говорити про необхідність захисту репутації цієї послуги. На Заході щодо цього ведеться дуже багато дискусій, які спрямовані на те, щоб допомогти клієнтам правильно обирати людей, що можуть компетентно надавати послуги з медіації. Також розробляються стандарти діяльності медіатора. Якщо звернутися до західного досвіду, то там у законі передбачено, скільки конкретно годин відповідних тренінгів повинна взяти особа, яка хоче називатись медіатором та яка складова у цих тренінгах повинна бути саме навчовою, тобто практичною.

Що стосується Українського Центру Медіації, то у нас 50 % тренінгу – це надання знань, а інші 50 % – це симуляції медіації (вирішення спірних кейсів). Я вважаю, що закон чітко повинен сказати, яким вимогам повинен відповідати медіатор і мають бути організації, які професійно готували б медіаторів. Я дуже боюсь, щоб некваліфіковані «медіатори» не дискредиту-

«Частіше всього застосовується медіація у сімейних спорах і медіація в організації»

вали медіацію на самому початку її існування.

Юристи часто вмовляють сторони на певні дії або радять, як краще зробити, щоб не доводити справу до суду. Безумовно така діяльність дуже корисна і потрібна, але це не медіація. Часто таку діяльність плутають з медіацією тільки тому, що є однакова мета – мирне врегулювання конфлікту. Що ці два способи врегулювання розрізняє, це те, що вмовляти клієнта не є метою медіації. У медіації сторони самі приймають рішення.

• Чи не звертаються до Вас юридичні компанії за співробітництвом у сфері медіації?

– Поки що не зверталися. Вони надають перевагу тому, щоб навчитися цьому самостійно і просто

відправляють на навчання своїх співробітників. Але ми співпрацюємо з юридичними компаніями, які є нашими партнерами (наприклад, Правова Група «Павленко і Побережнюк», і отримуємо від них велику підтримку, у т.ч. фінансову).

• Які переваги медіації Ви можете назвати?

– Тут можна говорити про переваги на макрорівні, тобто виходити з загальнодержавних інтересів, і мікрорівні – власне інтересів сторін конфлікту. Є певна західна статистика, яка говорить про те, що в країнах Латинської Америки з впровадженням медіації в державі було скорочено рівень корупції.

Друга перевага – заощадження державних коштів, які витрачаються на підтримку судової системи. На одній із конференцій я запитала свого британського колегу чи відбулась медіація у Великобританії. Він відповів, що так, бо якщо раніше по приміщеннях британських судів не можливо було пройти, то на сьогодні всі суди порожні, оскільки вони дуже розвантажались. Треба сказати, що Великобританія не тільки стимулює розвиток медіації у своїй державі шляхом прийняття певних нормативних актів, але й фінансує цю діяльність.

Третя перевага – це те, що досягнуті під час медіації рішення виконуються на рівні 80–100 %, тобто вирішується проблема перевантаженості, а іноді і безпорадності виконавчої служби. Для сторін – це заощадження ресурсів (коштів, часу), а також можливість збереження партнерських стосунків з візаві.

• Розкажіть, будь-ласка, докладніше про Український Центр медіації при Києво-Могилянській бізнес школі. Чим Ви конкретно займаєтесь?

– Український Центр медіації з'явився як наслідок спільної ініціативи Києво-Могилянської бізнес школи і Міжнародної Фінансової Корпорації (IFC, Група Світового банку). Остання доклала дуже багато зусиль до того, щоб працівники Центру отримали відповідну кваліфікацію медіатора. Як наслідок – 17 медіаторів Українського

«Для того, щоб стати медіатором, потрібно не просто прослухати курс лекцій, але й вміти застосовувати ці знання на практиці»

ГІСТЬ НОМЕРА

«Український Центр Медіації – це перша спроба займатися медіацією на комерційних засадах»

Галина ЄРЬОМЕНКО – про розвиток та перспективи медіації в Україні, а також про деякі законодавчі ініціативи

Центру Медіації акредитовані у Центрі ефективного вирішення конфліктів (Великобританія). До речі, провідні українські юридичні фірми, які професійно підходять до надання послуг та розуміють, що медіація – це додаткова послуга у портфелі пропозицій юридичної фірми, організували навчання своїх юристів в Українському Центрі Медіації. До згаданих юридичних фірм належать «Василь Кісіль і Партнери», «Павленко і Побережнюк», «Вронський, Вронська та Партнери», «Брати Попко і Партнери» та інші.

Варто відзначити, що на Заході існує стандарт, відповідно до якого медіацію може проводити особа, яка пройшла відповідну програму, що включає в себе не менше 40 годин. Український Центр Медіації, розробляючи власну програму підготовки медіаторів, відштовхувався від цього стандарту. Ми запропонували дві програми. Перша – направлена на закріплення базових навичок медіатора, а друга – побудована на відпрацюванні більш складних технік, організації роботи самого медіатора, (робота з цифрами, ризиками, відпрацювання об'єктивних критеріїв спору, оцінка найкращих альтернатив питанню, яке обговорюється

тощо). Після проходження першої програми особа отримує документ, який свідчить про те, що вона пройшла програму за певним обсягом годин.

Після проходження другої програми видається документ про акредитацію медіатора, який свідчить про те, що людина набала певну кваліфікацію і має необхідні компетенції (зокрема вмє працювати з майновими і немайновими інтересами і ефективно управляти процесом медіації). Хочу зазначити, що за аналогічною схемою навчають і британці.

Також можна відзначити тенденції до відповідної спеціалізації у медіації. Зокрема при проведенні різного роду медіацій у сфері внутрішньо організаційних спорів і конфліктів, у комерційній медіації, з сімейних відносин (розлучення, виховання дітей, розподіл майна) слід враховувати специфіку спору.

Якщо говорити про унікальність Українського Центру Медіації – то це перша спроба побудувати центр, який займається медіацією на комерційних засадах.

У вересні минулого року в нашому центрі навчалися медіатори – з Казахстану. Нещодавно

закінчили програму наші колеги з Білорусі, з якими ми обговорюємо можливості співпраці у зв'язку з тим, що до розвитку медіації виявляє велику зацікавленість Уряд цієї країни.

Варто наголосити на тому, що на Український Центр Медіації орієнтуються як на організацію, яка у межах пострадянського простору є однією з найкращих.

• **А в якій сфері медіація є найбільш прибутковою?**

У НАСТУПНОМУ НОМЕРІ
Амінат СУЛЕЙМАНОВА
Керуючий партнер
AGA Partners

www.yur-gazeta.com

читайте повну версію на нашому порталі

– Це завжди питання того, що вважати великою прибутковістю. Окрім того, дуже важко іноді відокремити, наприклад, сімейну і комерційну медіації, під час яких з'ясовуються не тільки питання сімейних відносин, але й розподілу корпоративних прав. Якщо люди звертаються з проблемою розподілу майна, де присутні великі грошові суми чи управління корпоративними правами, то мимоволі сімейні питання переплітаються з корпоративними відносинами.

• **Що Ви можете сказати про сьогоднішні законодавчі ініціативи спрямовані на узаконення медіації?**

– Я розпочну з історії. У 2006 році був виданий перший Указ Президента України, який одним з пріоритетів назвав розвиток альтернативних способів розв'язання спорів. Варто відзначити, що Міністерство юстиції України дуже опікується розробкою проекту закону щодо медіації і одну з версій такого закону вже направлено у відповідні інстанції. Важливим є те, що Міністерство юстиції України поставило пріоритетним на 2010 рік розвиток медіації в Україні.

Також треба сказати, що до вищезгаданого є альтернативні проекти. Один з них готувався на базі Дніпровського районного суду м. Києва. Тобто самі судді розробили не тільки проект закону, а навіть передбачили, які зміни та доповнення потрібно внести до інших нормативних актів і передали зазначені документи до відповідного комітету Верховної Ради України. Ще один проект закону щодо медіації розробляється на базі Українського Центру Медіації. У цій роботі нас підтримують представники юридичного бізнесу, інших центрів медіації. Півроку ми витратили лише на те, щоб зрозуміти, яким повинен бути закон, що регулюватиме медіацію в Україні. Наш вердикт був таким, що закон повинен бути рамочним, встановлювати визначення медіації, вимоги до медіатора, права та обов'язки учасників процесу, а також імунітет медіатора від участі у будь-яких процедурах у якості свідка.

У проектах, які вже були розроблені, є ряд норм, з якими Український Центр Медіації не повністю погоджується. Наприклад, це стосується положення, що медіаторами можуть бути тільки юристи і психологи. Ми також не погоджуємося з тим, що медіаторів повинні готувати на базі ВНЗ і після закінчення академічного закладу особа може називати себе медіатором. Для того, щоб стати медіатором, потрібно не просто прослухати курс лекцій, але й вміти застосовувати ці знання на практиці. У законопроектах також були присутні обов'язкові вимоги щодо професійних об'єднань медіаторів, створення регіональних осередків. Ми вважаємо, що це не обов'язково і що чинне законодавство дозволяє об'єднуватись на добровільній основі, якщо у медіаторів є така потреба.

• **Чи не може статись так, що найближчим часом медіація стане обов'язковим етапом, наприклад, розгляду спорів у міжнародних арбітражах?**

– Треба сказати, що на сьогодні з боку юристів, які займаються судовими справами існує певне побоювання того, що медіація відбере у них частину роботи. Якщо гово-

рити про світовий досвід, то іноді є певний супротив з боку людей, які займаються арбітражуванням тому, що вони також сприймають медіацію як конкурентну послугу у сфері альтернативних способів вирішення конфліктів. Тому дуже багато зусиль в західних організаціях було покладено на те, щоб скомбінувати ці два процеси і зробити гібридні процедури, які дозволяють поєднувати медіацію і арбітраж. На сьогодні існує досить багато різних комбінацій. Єдності серед західних експертів щодо того, наскільки це ефективно, поки що немає.

• **Чому Ви обрали саме медіацію як вид діяльності?**

– Я не люблю, коли люди сваряться. Мені подобається надавати допомогу тим, кому це дійсно необхідно. Я вважаю, що найбільш міцними і продуктивними є стосунки, які будуються на інтересах, і мені хотілося б, щоб це зрозуміла якомога більша кількість людей.

• **Які етапи Вашої кар'єри Ви хотіли б відзначити?**

– Кар'єру юриста розпочинала у Подільському районному (тоді ще «народному») суді м. Києва. Після цього був власний бізнес у сфері виробництва. Протягом восьми років працювала Віце-президентом Міжнародного інституту бізнесу. Потім майже п'ять років була одним з засновників і заступником директора Школи з управління людськими ресурсами при Києво-Могилянській бізнес школі. Одночасно я є старшим науковим співробітником Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, кандидат юридичних наук. У 1995 році захистила дисертацію на тему «Відшкодування шкоди, завданої органами влади». Тобто ще тоді мені хотілося «справедливості для всіх».

• **Якими якостями, на Вашу думку, повинна володіти людина, щоб досягти успіху у професії медіатора?**

– Порядність, емпатія, професіоналізм. Медіатор повинен мати терпіння, вміти слухати, чути, аналізувати почуте, давати адекватний зворотний зв'язок.

«Юридична газета» стає все ближчою!

Друковане видання

Інтернет-портал

PDF-варіант видання

ТЕЛЕФОНУЙТЕ НАМ ТА ЗАМОВЛЯЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

(044) 486-0131

Увесь спектр компетентної юридичної інформації на друкованих та електронних сторінках одного видання

«Мені подобається надавати допомогу тим, кому це дійсно необхідно»